

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యం

॥ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యం

॥ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ

అథ వైష్ణవచిత్తేషు దృష్ట్వా భక్తిమలౌకికీం |

నిజలోకం పరిత్యజ్య భగవాన్ భక్తవత్సలః || 4.1 ||

వనమాలీ ఘనశ్యామః పీతవాసా మనోహరః |

కాంచీకలాపరుచిరో లసన్ముకుటకుండలః || 4.2 ||

త్రిభంగలలితశ్చారుకౌస్తుభేన విరాజితః |

కోటిమన్మథలావణ్యో హరిచందనచర్చితః || 4.3 ||

పరమానందచిన్మూర్తిర్మధురో మురలీధరః |

ఆవివేశ స్వభక్తానాం హృదయాన్యమలాని చ || 4.4 ||

వైకుంఠవాసినో యే చ వైష్ణవా ఉద్ధవాదయః |

తత్యథాశ్రవణార్థం తే గూఢరూపేణ సంస్థితాః || 4.5 ||

తదా జయజయారావో రసపుష్టిరలౌకికీ |

చూర్ణప్రసూనవృష్టిశ్చ ముహుః శంఖరవోఽప్యభూత్ || 4.6 ||

తత్సభాసంస్థితానాం చ దేహగేహాత్మవిస్మృతిః |

దృష్ట్వా చ తన్మయావస్థాం నారదో వాక్యమబ్రవీత్ || 4.7 ||

అలౌకికోఽయం మహిమా మునీశ్వరాః
 సప్తాహజన్యోఽద్య విలోకితో మయా |
 మూఢాః శతా యే పశుపక్షిణోఽత్ర
 సర్వేఽపి నిష్పాపతమా భవంతి || 4.8 ||

అతో నృలోకే నను నాస్తి కించిత్
 చిత్తస్య శోధాయ కలౌ పవిత్రం |
 అఘౌఘవిధ్వంసకరం తద్దైవ
 కథాసమానం భువి నాస్తి చాన్యత్ || 4.9 ||

కే కే విశుద్ధ్యంతి వదంతు మహ్యం
 సప్తాహయజ్ఞేన కథామయేన |
 కృపాలుభిర్లోకహితం విచార్య
 ప్రకాశితః కోఽపి నవీనమార్గః || 4.10 ||

కుమారా ఊచుః
 యే మానవాః పాపకృతస్తు సర్వదా
 సదా దురాచారరతా విమార్గగాః |
 క్రోధాగ్నిదగ్ధాః కుటీలాశ్చ కామినః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 4.11 ||

సత్యేన హీనాః పితృమాతృదూషకా -
 స్తృష్ణాకులాశ్చాశ్రమధర్మవర్జితాః |
 యే దాంభికా మత్సరిణోఽపి హింసకాః
 సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 4.12 ||

పంచోగ్రపాపాశ్చలఛద్యకారిణః
 క్రూరాః పిశాచా ఇవ నిర్దయాశ్చ యే |

బ్రహ్మస్వపుష్టా వ్యభిచారకారిణః
సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 4.13 ||

కాయేన వాచా మనసాపి పాతకం
నిత్యం ప్రకుర్వంతి శరా హతేన యే |
పరస్వపుష్టా మలినా దురాశయాః
సప్తాహయజ్ఞేన కలౌ పునంతి తే || 4.14 ||

అత్ర తే కీర్తయిష్యామ ఇతిహాసం పురాతనం |
యస్య శ్రవణమాత్రేణ పాపహానిః ప్రజాయతే || 4.15 ||

తుంగభద్రాతటి పూర్వమభూత్పత్తనముత్తమం |
యత్ర వర్ణాః స్వధర్మేణ సత్యసత్కర్మతత్పరాః || 4.16 ||

ఆత్మదేవః పురే తస్మిన్ సర్వవేదవిశారదః |
శ్రౌతస్మార్తేషు నిష్ఠాతో ద్వితీయ ఇవ భాస్కరః || 4.17 ||

భిక్షుకో విత్తవా-మ్లొకే తత్ప్రియా ధుంధులీ స్మృతా |
స్వవాక్యస్థాపికా నిత్యం సుందరీ సుకులోద్భవా || 4.18 ||

లోకవార్తారతా క్రూరా ప్రాయశో బహుజల్పికా |
శూరా చ గృహకృత్యేషు కృపణా కలహప్రియా || 4.19 ||

ఏవం నివసతోః ప్రేష్ఠా దంపత్యో రమమాణయోః |
అర్థాః కామాస్తయోరాసన్న సుఖాయ గృహాదికం || 4.20 ||

పశ్చాద్ధర్మాః సమారభ్నాస్తాభ్యాం సంతానహేతవే |
గోభూహిరణ్యవాసాంసి దీనేభ్యో యచ్ఛతః సదా || 4.21 ||

ధనార్థం ధర్మమార్గేణ తాభ్యాం నీతం తథాపి చ |
న పుత్రో నాపి వా పుత్రీ తతశ్చింతాతురో భృశం || 4.22 ||

ఏకదా స ద్విజో దుఃఖాధ్యహం త్యక్త్వా వనం గతః |
మధ్యాహ్నా తృషితో జాతస్తదాగం సముపేయివాన్ || 4.23 ||

పీత్వా జలం నిషణ్ణస్తు ప్రజాదుఃఖేన కర్మితః |
ముపలూర్తాదపి తత్రైవ సన్న్యాసీ కశ్చిదాగతః || 4.24 ||

దృష్ట్వా పీతజలం తం తు విప్రో యాతస్తదంతికం |
నత్వా చ పాదయోస్తస్య నిఃశ్వసన్ సంస్థితః పురః || 4.25 ||

యతిరువాచ

కథం రోదిషి విప్ర త్వం కా తే చింతా బలీయసీ |
వద త్వం సత్వరం మహ్యం స్వస్య దుఃఖస్య కారణం || 4.26 ||

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

కిం బ్రవీమి ఋషే దుఃఖం పూర్వపాపేన సంచితం |
మదీయాః పూర్వజాస్తోయం కవోష్ణముపభుంజతే || 4.27 ||

మద్దత్తం నైవ గృహ్లాంతి ప్రీత్యా దేవా ద్విజాతయః |
ప్రజాదుఃఖేన శూన్యోఽహం ప్రాణాంస్త్యక్తుమిహాగతః || 4.28 ||

ధిగ్జీవితం ప్రజాహీనం ధిగ్గృహం చ ప్రజాం వినా |
ధిగ్గనం చానపత్యస్య ధిక్కులం సంతతిం వినా || 4.29 ||

పాల్యతే యా మయా ధేనుః సా వంధ్యా సర్వథా భవేత్ |
యో మయా రోపితో వృక్షః సోఽపి వంధ్యత్వమాశ్రయేత్ || 4.30 ||

యత్ఫలం మద్గృహాయాతం తచ్చ శీఘ్రం వినశ్యతి |
నిర్భాగ్యస్యానపత్యస్య కిమతో జీవితేన మే || 4.31 ||

ఇత్యుక్త్వా స రురోదోఽచైస్తత్పార్శ్వం దుఃఖపీడితః |
తదా తస్య యతేశ్చిత్రే కరుణాభూద్ధరీయసీ || 4.32 ||

తద్భాలాక్షరమాలాం చ వాచయామాస యోగవాన్ |
సర్వం జ్ఞాత్వా యతిః పశ్చాద్విప్రమూచే సవిస్తరం || 4.33 ||

యతిరువాచ
ముంచాజ్ఞానం ప్రజారూపం బలిష్ఠా కర్మణో గతిః |
వివేకం తు సమాసాద్య త్యజ సంసారవాసనాం || 4.34 ||

శృణు విప్ర మయా తేఽద్య ప్రారబ్ధం తు విలోకితం |
సప్తజన్మావధి తవ పుత్రో నైవ చ నైవ చ || 4.35 ||

సంతతేః సగరో దుఃఖమవాపాంగః పురా తథా |
రే ముంచాద్య కుటుంబాశాం సన్న్యాసే సర్వథా సుఖం || 4.36 ||

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
వివేకేన భవేత్ కిం మే పుత్రం దేహి బలాదపి |
నో చేత్త్యజామ్యహం ప్రాణాంస్త్వదగ్రే శోకమూర్చ్ఛితః || 4.37 ||

పుత్రాదిసుఖహీనోఽయం సన్న్యాసః శుష్క ఏవ హి |
గృహస్థః సరసో లోకే పుత్రపౌత్రసమన్వితః || 4.38 ||

ఇతి విప్రాగ్రహం దృష్ట్వా ప్రాబ్రవీత్స తపోధనః |
చిత్రకేతుర్గతః కష్టం విధిలేఖవిమార్జనాత్ || 4.39 ||

న యాస్యసి సుఖం పుత్రాద్యథా దైవహతోద్యమః |
అతో హలేన యుక్తోఽసి హ్యర్థినం కిం వదామ్యహం || 4.40 ||

తస్యాగ్రహం సమాలోక్య ఫలమేకం స దత్తవాన్ |
ఇదం భక్షయ పత్స్యా త్వం తతః పుత్రో భవిష్యతి || 4.41 ||

సత్యం శౌచం దయా దానమేకభక్తం తు భోజనం |
వర్షావధి స్త్రియా కార్యం తేన పుత్రోఽతినిర్మలః || 4.42 ||

ఏవముక్త్యా యయౌ యోగీ విప్రస్తు గృహమాగతః |
పత్న్యాః పాణౌ ఫలం దత్త్వా స్వయం యాతస్తు కుత్రచిత్ || 4.43 ||

తరుణీ కుటిలా తస్య సఖ్యగ్రే చ రురోద హ |
అహో చింతా మమోత్పన్నా ఫలం చాహం న భక్షయే || 4.44 ||

ఫలభక్షేణ గర్భః స్యాద్గర్భేణోదరవృద్ధితా |
స్వల్పభక్షం తతోఽశక్తిర్మహాకార్యం కథం భవేత్ || 4.45 ||

దైవాద్ ధాటీ వ్రజేద్ధ్రామే పలాయేద్గర్భిణీ కథం |
శుకవన్నివసేద్గర్భస్తం కుక్షేః కథముత్స్పజేత్ || 4.46 ||

తిర్యచ్ఛేదాగతో గర్భస్తదా మే మరణం భవేత్ |
ప్రసూతౌ దారుణం దుఃఖం సుకుమారీ కథం సహే || 4.47 ||

మందాయాం మయి సర్వస్వం ననాందా సంహరేత్తదా |
సత్యశౌచాదినియమో దురారాధ్యః స దృశ్యతే || 4.48 ||

లాలనే పాలనే దుఃఖం ప్రసూతాయాశ్చ వర్తతే |
వంధ్యా వా విధవా నారీ సుఖినీ చేతి మే మతిః || 4.49 ||

ఏవం కుతర్కయోగేన తత్ఫలం నైవ భక్షితం |
పత్న్యా పృష్టం ఫలం భుక్తం భుక్తం చేతి తయేరితం || 4.50 ||

ఏకదా భగినీ తస్యాస్తద్గృహం స్వేచ్ఛయాఽఽగతా |
తదగ్రే కథితం సర్వం చింతేయం మహతీ హి మే || 4.51 ||

దుర్బలా తేన దుఃఖేన హ్యానుజే కరవాణి కిం |
సాబ్రవీన్మమ గర్భోఽస్తి తం దాస్యామి ప్రసూతితః || 4.52 ||

తావత్యాలం సగర్భేవ గుప్తా తిష్ఠ గృహే సుఖం ।
విత్తం త్వం మత్పతేర్యచ్చ స తే దాస్యతి బాలకం ॥ 4.53 ॥

షాణ్మాసికో మృతో బాల ఇతి లోకో వదిష్యతి ।
తం బాలం పోషయిష్యామి నిత్యమాగత్య తే గృహే ॥ 4.54 ॥

ఫలమర్పయ ధేన్వై త్వం పరీక్షార్థం తు సాంప్రతం ।
తత్తదాచరితం సర్వం తద్దైవ స్త్రీస్వభావతః ॥ 4.55 ॥

అథ కాలేన సా నారీ ప్రసూతా బాలకం తదా ।
ఆనీయ జనకో బాలం రహస్యే ధుంధులీం దదౌ ॥ 4.56 ॥

తయా చ కథితం భర్తే ప్రసూతః సుఖమర్భకః ।
లోకస్య సుఖముత్పన్నమాత్మదేవప్రజోదయాత్ ॥ 4.57 ॥

దదౌ దానం ద్విజాతిభ్యో జాతకర్మ విధాయ చ ।
గీతవాదిత్రఘోషోఽభూత్తద్ధ్వారే మంగలం బహు ॥ 4.58 ॥

భర్తురగ్రేఽబ్రవీద్వాక్యం స్తన్యం నాస్తి కుచే మమ ।
అన్యస్తన్యేన నిర్దుగ్ధా కథం పుష్టామి బాలకం ॥ 4.59 ॥

మత్స్వసుశ్చ ప్రసూతాయాః మృతో బాలస్తు వర్తతే ।
తామాకార్య గృహే రక్ష సా తేఽర్భం పోషయిష్యతి ॥ 4.60 ॥

పతినా తత్యతం సర్వం పుత్రరక్షణహేతవే ।
పుత్రస్య ధుంధుకారీతి నామ మాత్రా ప్రతిష్ఠితం ॥ 4.61 ॥

త్రిమాసే నిర్గతే చాథ సా ధేనుః సుషువేఽర్భకం ।
సర్వాంగసుందరం దివ్యం నిర్మలం కనకప్రభం ॥ 4.62 ॥

దృష్ట్వా ప్రసన్నో విప్రస్తు సంస్కారాన్ స్వయమాదధే |
మత్వాఽఽశ్చర్యం జనాః సర్వే దిదృక్షార్థం సమాగతాః || 4.63 ||

భాగ్యోదయోఽధునా జాత ఆత్మదేవస్య పశ్యత |
ధేన్వా బాలః ప్రసూతస్తు దేవరూపీతి కౌతుకం || 4.64 ||

న జ్ఞాతం తద్రహస్యం తు కేనాపి విధియోగతః |
గోకర్ణం తం సుతం దృష్ట్వా గోకర్ణం నామ చాకరోత్ || 4.65 ||

కియత్యాలేన తౌ జాతౌ తరుణౌ తనయావుభౌ |
గోకర్ణః పండితో జ్ఞానీ ధుంధుకారీ మహాఖలః || 4.66 ||

స్నానశౌచక్రియాహీనో దుర్భక్షీ క్రోధవర్ధితః |
దుష్పరిగ్రహకర్తా చ శవహస్తేన భోజనం || 4.67 ||

చౌరః సర్వజనద్వేషీ పరవేశ్మప్రదీపకః |
లాలనాయార్భకాంధృత్వా సద్యః కూపే న్యపాతయత్ || 4.68 ||

హింసకః శస్త్రధారీ చ దీనాంధానాం ప్రవీడకః |
చాండాలాభిరతో నిత్యం పాశహస్తః శ్వసంగతః || 4.69 ||

తేన వేశ్యాకుసంగేన పితృం విత్తం తు నాశితం |
ఏకదా పితరౌ తాడ్య పాత్రాణి స్వయమాహరత్ || 4.70 ||

తత్పితా కృపణః ప్రోచ్ఛైర్ధనహీనో రురోద హ |
వంధ్యత్వం తు సమీచీనం కుపుత్రో దుఃఖదాయకః || 4.71 ||

క్వ తిష్ఠామి క్వ గచ్ఛామి కో మే దుఃఖం వ్యపోహయేత్ |
ప్రాణాంస్త్యజామి దుఃఖేన హ కష్టం మమ సంస్థితం || 4.72 ||

తదానీం తు సమాగత్య గోకర్ణో జ్ఞానసంయుతః |
బోధయామాస జనకం వైరాగ్యం పరిదర్శయన్ || 4.73 ||

అసారః ఖలు సంసారో దుఃఖరూపీ విమోహకః |
సుతః కస్య ధనం కస్య స్నేహవాంజ్వలతేఽనిశం || 4.74 ||

న చేంద్రస్య సుఖం కించిన్న సుఖం చక్రవర్తినః |
సుఖమస్తి విరక్తస్య మునేరేకాంతజీవినః || 4.75 ||

ముంచాజ్ఞానం ప్రజారూపం మోహతో నరకే గతిః |
నిపతిష్యతి దేహోఽయం సర్వం త్యక్త్వా వనం వ్రజ || 4.76 ||

తద్వాక్యం తు సమాకర్ణ్య గంతుకామః పితాబ్రవీత్ |
కిం కర్తవ్యం వనే తాత తత్త్వం వద సవిస్తరం || 4.77 ||

అంధకూపే స్నేహపాశే బద్ధః పంగురహం శరః |
కర్మణా పతితో నూనం మాముద్ధర దయానిధే || 4.78 ||

గోకర్ణ ఉవాచ

దేహేఽస్థిమాంసరుధిరేఽభిమతిం త్యజ త్వం
జాయాసుతాదిషు సదా మమతాం విముంచ |

పశ్యానిశం జగదిదం క్షణభంగనిష్ఠం
వైరాగ్యరాగరసికో భవ భక్తినిష్ఠః || 4.79 ||

ధర్మం భజస్వ సతతం త్యజ లోకధర్మాన్
సేవస్వ సాధుపురుషాంజహి కామతృష్ణాం |
అన్యస్య దోషగుణచింతనమాశు ముక్త్వా
సేవాకథారసమహో నితరాం పిబ త్వం || 4.80 ||

ఏవం సుతోక్తివశతోఽపి గృహం విహాయ
యాతో వనం స్థిరమతిర్గతషష్టివర్షః |
యుక్తో హరేరనుదినం పరిచర్యయాసౌ
శ్రీకృష్ణమాప నియతం దశమస్య పాఠాత్ || 4.81 ||

|| ఇతి శ్రీపద్మపురాణే ఉత్తరఖండే శ్రీమద్భాగవతమాహాత్మ్యే
విప్రమోక్షో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ||